Avaliku teabe seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Avaliku teabe seaduse muutmine

Avaliku teabe seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3^1 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud teabe kohta avaldatakse andmekirjeldused, kuid üldiseks kasutamiseks antakse üksnes selline osa teabest, mis ei sisalda juurdepääsupiiranguga teavet ning mille üldiseks kasutamiseks andmisega ei kaasne juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tuleku oht.“;

2) seadust täiendatakse §-dega 4^2 ja 4^3 järgmises sõnastuses:
„**§ 4^2. Andmeelement**

Andmeelement on kõige väiksem eristatud andmete struktuuri ühik andmekogus või muus andmestikus. See on jagamatuna käsitatav andmete üksus.

§ 4^3. Andmekirjeldus

Andmekirjeldus on andmeelemendi ning kõigi selle nime ja sõnu sisaldavate andmestruktuuride kirjeldus.“;

3) paragrahvi 29 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(6) Teabevaldaja tagab masinloetaval kujul avaandmete ja tema poolt avalike ülesannete täitmiseks kasutatava avaliku teabe kohta käivate andmekirjelduste kättesaadavuse Eesti teabevärava kaudu, välja arvatud juhul, kui seadusega on sätestatud teisiti või kaasneb põhjendatud oht riigi julgeolekule.“;

4) paragrahvi 32^1 lõiget 1 täiendatakse punktiga 5 järgmises sõnastuses:
„5) andmekirjeldustele ja olemasolevate andmekogude nimekirjale.“;

5) paragrahvi 32^1 lõiget 4 täiendatakse pärast tekstiosa „valdkonna teenuste“ tekstiosaga „ja andmekirjelduste“;

6) paragrahvi 32^1 lõiget 5 täiendatakse pärast tekstiosa „kogutavate andmete täpsema koosseisu“ tekstiosaga „, nõuded Eesti teabevärava kaudu kättesaadavaks tehtavatele avaandmetele ja andmekirjeldustele, nende avaldamise korrale“;

7) seadust täiendatakse §-ga 32^2 järgmises sõnastuses:
„**§ 32^2. Andmejälgija**

(1) Andmejälgija on riiklik infosüsteem, mille eesmärk on anda füüsilisele isikule Eesti teabevärava vahendusel ülevaade tema isikuandmetega seotud andmevahetuse päringulogidest avalike ülesannete täitmiseks kasutatavates andmekogudes.

(2) Andmejälgijas töödeldakse füüsilise isiku ees- ja perekonnanime ning isikukoodi. Kui päringu tegija on füüsiline isik, töödeldakse ka andmejälgijaga liidestunud andmekogusse päringu teinud füüsilise isiku ees- ja perekonnanime ning isikukoodi.

(3) Andmejälgija vastutav töötleja on Justiits- ja Digiministeerium ning volitatud töötleja on Riigi Infosüsteemi Amet.

(4) Andmejälgijaga liidestumine on kohustuslik infosüsteemide andmevahetuskihiga liidestatud riigi andmekogude pidamisel. Kohustust ei kohaldata:
1) andmekogule, milles töödeldav andmekoosseis ei sisalda andmesubjekti Eesti isikukoodi;
2) andmekogule, mis on asutatud rahvusvahelisest lepingust tulenevate ülesannete täitmiseks;
3) andmekogus tehtud päringule, mis on seotud rahvusvahelise koostööga, kui päringu kohta teabe avaldamine võib kahjustada teise riigi menetluse eesmärki või rikkuda õigusaktist või rahvusvahelisest lepingust tulenevat konfidentsiaalsuskohustust.

(5) Andmekogu andmejälgijaga liidestamata jätmise korral teavitab andmekogu vastutav töötleja Riigi Infosüsteemi Ametit asjakohasest otsusest ja andmekogu suhtes kohalduvast, käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 1, 2 või 3 sätestatud liidestumiskohustuse erandist koos põhjendustega.

(6) Andmekogu vastutav töötleja, kes andmeid päris, vastutab andmesubjektiga seotud päringu logikirjete edastamise eest andmejälgijasse. Kui logikirje sisaldab teavet, millele kohaldub seadusega ette nähtud juurdepääsupiirangu alus või andmesubjekti õiguste piirang, esitatakse selline teave pärast sellise piirangu kehtivuse lõppu.

(7) Andmeid väljastanud andmekogu vastutav töötleja võib sama päringuga seotud teabe avaldada andmejälgijas üksnes juhul, kui päringu teinud andmekogu vastutav töötleja või asutus on tema päringute avalikustamise andmejälgijas lubanud. Kui selline avalikustamine on lubatud, võib logikirje avaldada, kui seaduse alusel ei ole piiratud andmesubjekti õigust teada saada tema kohta tehtud päringust või teabele ei kohaldu juurdepääsupiirang.

(8) Kui andmed väljastatakse eraõiguslikule juriidilisele isikule, edastab päringu logikirje andmejälgijasse andmeid väljastanud andmekogu vastutav töötleja.

(9) Andmejälgijaga liidestunud andmekogu vastutav töötleja tagab, et andmesubjektil on võimalik andmejälgija vahendusel tutvuda tema isikuandmetega seotud päringulogidega kolme aasta jooksul alates iga logikirje päringu avaldamisest Eesti teabeväravas. Kui logikirje sisaldab teavet, millele kohaldub seadusega ette nähtud juurdepääsupiirangu alus või andmesubjekti õiguste piirang, avaldatakse selline teave peale sellise piirangu kehtivuse lõppu. Kui andmekogu aluseks olevas õigusaktis on ette nähtud kolmest aastast lühem päringulogide säilitustähtaeg, lähtutakse lühemast säilitustähtajast.

(10) Andmejälgija kasutusele võtmise, kasutamise ja haldamise tingimused ja korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.“;

8) paragrahvi 43^2 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Riigi infosüsteemi kuuluvad infosüsteemide andmevahetuskihiga liidestatud andmekogud ja andmekogude pidamist kindlustavad süsteemid.“;

9) paragrahvi 43^3 lõiked 3–5, § 43^7 ja § 43^9 lõike 1 punkt 6 tunnistatakse kehtetuks;

10) paragrahvi 43^5 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Andmekogu põhimäärus tuleb kooskõlastada enne uue andmekogu loomist ja andmekogudes andmekoosseisude muutumisel Andmekaitse Inspektsiooni, Statistikaameti ja Riigi Infosüsteemi Ametiga.“;

11) paragrahvi 43^{6} lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Andmete põhiandmeteks olek määratakse kindlaks andmekogu põhimääruse alusel Eesti teabeväravas. Põhiandmete kindlaksmääramisel lähtutakse andmekogu asutamise eesmärgist.“;

12) paragrahvi 43^{9} lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide kasutamine on kohustuslik kõigi riigi ja kohaliku omavalitsuse andmekogude pidamisel. Üksnes organisatsiooni töökorralduseks vajalike või asutuste vahel dokumentide menetlemiseks peetavas andmekogus on kohustuslikud käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud kindlustavad süsteemid.“;

13) paragrahvi 43^{10} lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„1) võimaldada füüsilisel isikul anda nõusolek oma isikuandmete edastamiseks riigi infosüsteemi kuuluvast andmekogust eraõiguslikule juriidilisele isikule, võtta tagasi antud nõusolekuid, anda füüsilisele isikule ülevaade tema antud nõusolekutest ning tagada toimunud andmevahetuse õiguspärasuse tõendatavus;“;

14) paragrahvi 43^{10} lõiget 1 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:
„3) võimaldada eraõiguslikul juriidilisel isikul anda nõusolek riigi infosüsteemi kuuluvas andmekogus olevate temaga seotud andmete edastamiseks teisele eraõiguslikule juriidilisele isikule, võtta tagasi antud nõusolekuid, anda eraõiguslikule juriidilisele isikule ülevaade antud nõusolekutest ning tagada toimunud andmevahetuse õiguspärasuse tõendatavus.“;

15) paragrahvi 43^{10} lõiget 2 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:
„3) eraõigusliku juriidilise isiku nõusoleku andmestik, milles töödeldakse andmeid käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud eesmärkidel.“;

16) paragrahvi 43^{10} lõike 3 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„Andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekogus töödeldakse järgmisi andmeid:“;

17) paragrahvi 43^{10} lõiget 3 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:
„3) eraõigusliku juriidilise isiku andmestikus – juriidilise isiku ärinimi, registrikood, nõusoleku andnud esindaja ees- ja perekonnanimi koos isikukoodiga, nõusoleku alusel edastatavate andmete koosseis, nõusoleku andmise ja tagasivõtmise aeg ning nõusoleku kehtivuse lõppkuupäev.“;

18) paragrahvi 43^{10} täiendatakse lõikega 3^{1} järgmises sõnastuses:
„(3^{1}) Andmenõusolekusüsteemi kasutamine on kohustuslik andmete puhul, mis edastatakse riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse andmekogudest infosüsteemi andmevahetuskihi vahendusel andmesubjekti või juriidilise isiku nõusoleku alusel.“;

19) seaduse 5^{1}. peatükki täiendatakse §-iga 43^{11} järgmises sõnastuses:
„**§ 43^{11}. Riiklik postkast**

(1) Riiklik postkast on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mis on asutatud järgmistel eesmärkidel:
1) võimaldada riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutusel edastada isikule riiklikusse postkasti elektrooniliselt teavet ning tõendada teabe saatmise fakti;

2) kätte toimetada riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutustel dokumente ning tõendada kättetoimetamise fakti;
3) võimaldada erinevate dokumentide kättetoimetamist eri infosüsteemide vahel.

(2) Riikliku postkasti andmekogu koosneb järgmistest andmestikest:
1) teadete andmestik, milles töödeldakse andmeid käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud eesmärkidel;
2) kättetoimetatavate dokumentide andmestik, milles töödeldakse andmeid käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud eesmärkidel.

(3) Riikliku postkasti andmekogus töödeldakse järgmisi andmeid:
1) teadete andmestikus: füüsilise isiku isikukoodi või juriidilise isiku puhul tema registrikoodi ning tema esindaja isikukoodi, isiku kontaktandmed, isikule riiklikku postkasti kirja saatmise fakte ning muid teavituse metaandmeid;
2) kätte toimetatavate dokumentide andmestikus: füüsilise isiku isikukoodi või juriidilise isiku puhul tema registrikoodi ning tema esindaja isikukoodi, isiku kontaktandmeid, kätte toimetavate dokumentide kättetoimetamise fakte koos viitega dokumendile ja selle vastuvõtmise ajaga ning muid kättetoimetamise metaandmeid.

(4) Riikliku postkasti andmekogu kaasvastutavad töötlejad on Riigi Infosüsteemi Amet ning riikliku postkasti haldusliidest kasutavad asutused.

(5) Riikliku postkasti andmekogu andmeid säilitatakse kolm aastat. Kättetoimetamise fakte koos viitega kättetoimetatavale dokumendile säilitatakse eriseadustes sätestatu kohaselt.

(6) Riikliku postkasti andmekogu põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega, milles sätestatakse:
1) kaasvastutavate töötlejate ülesanded;
2) andmekogusse kantavate andmete täpne koosseis ja edastamise kord, sealhulgas vajaduse korral andmekogus töödeldavate isikustamata andmete koosseis;
3) andmekogu infosüsteemidega liidestamise täpsed tingimused;
4) andmeandjad ja nende edastatavad andmed;
5) muud riikliku postkasti andmekogu infosüsteemi pidamise, haldamise ja kasutamisega seotud korralduslikud küsimused.“;

20) seaduse 5^1. peatükki täiendatakse §-iga 43^{12} järgmises sõnastuses:
„ **§ 43^{12}. Dokumendihalduse riiklik infosüsteem**

(1) Dokumendihalduse riiklik infosüsteem on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille eesmärk on tagada dokumentide ühtne ja nõuetele vastav haldamine avaliku sektori asutustes, toetada asutuste koostööd ja teabevahetust ning dokumentide avalikustamist ja läbipaistvust.

(2) Dokumendihalduse riiklikus infosüsteemis töödeldakse järgmisi isikuandmeid:
1) isiku üldandmed;
2) isiku seosed teiste isikutega;
3) isikuga seotud dokumentide andmed;
4) isikuga seotud menetluste andmed;
5) isiku hariduse ja tööga seotud andmed;
6) isiku varaliste õiguste ja kohustustega seotud andmed, sealhulgas sissetulekute andmed;
7) isiku karistatuse andmed;
8) isiku terviseandmed;
9) isiku poliitilise kuuluvuse, soolise ja usulise enesemääratluse andmed;

10) maksu-, panga- ja ärisaladust sisaldavad andmed.

(3) Isikuandmete kaasvastutavad töötlejad dokumendihalduse riiklikus infosüsteemis on Riigi Tugiteenuste Keskus ja infosüsteemi kasutavad asutused.

(4) Dokumendihalduse riiklikus infosüsteemis töödeldavaid andmeid säilitatakse kuni 75 aastat infosüsteemi kandmisest.

(5) Dokumendihalduse riikliku infosüsteemi põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega, milles sätestatakse:
1) andmeandjad ja neilt saadavad andmed;
2) täpne andmekoosseis;
3) kaasvastutavad töötlejad ja nende ülesanded;
4) volitatud töötlejad ning nende ülesanded;
5) andmetele juurdepääs ja nende väljastamise kord;
6) andmete säilitamise täpsed tähtajad infosüsteemi kasutavate asutuste kaupa;
7) muud korralduslikud küsimused.“;

21) paragrahvi 45 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:
„4) avaandmete ja andmekirjelduste avalikustamisel ja kättesaadavaks tegemisel.“;

22) paragrahvi 51 lõiget 1 täiendatakse punktiga 5^1 järgmises sõnastuses:
„5^1) on jätnud avaandmed või andmekirjeldused nõuetekohaselt kättesaadavaks tegemata.“;

23) paragrahvi 53^1 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Riigi Infosüsteemi Amet teostab haldus- ja riiklikku järelevalvet infosüsteemide andmevahetuskihiga ja andmejälgijaga liidestumise kohustuse täitmise üle ning käesoleva seaduse § 32^2 lõike 5 ja § 43^9 lõike 1 punkti 5 alusel kehtestatud määrustes sätestatud nõuete täitmise üle.“;

24) seadust täiendatakse §-ga 58^4 järgmises sõnastuses:
„§ 58^4. Eesti teabeväravas andmekirjeldust reguleerivate sätete rakendamine

(1) Riigi Infosüsteemi Amet tagab riigi infosüsteemi haldussüsteemis sisalduvate andmekirjelduste ja nendega seotud andmete üleviimise Eesti teabeväravasse hiljemalt 2027. aasta 30. juuniks.

(2) Andmekogu vastutav töötleja vaatab pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud andmete üleviimist oma andmekogu andmed ja andmekirjeldused Eesti teabeväravas üle ning vajadusel teeb muudatused hiljemalt 2027. aasta 31. detsembriks.“;

25) seadust täiendatakse §-ga 58^5 järgmises sõnastuses:
„§ 58^5. Andmekogu andmejälgijaga liidestamise kohustuse täitmise ja liidestamata jätmisest teavitamise tähtajad

(1) Käesoleva seaduse § 32^2 lõigetes 4 ja 6–8 sätestatud kohustused tuleb täita hiljemalt 2030. aasta 31. detsembril.

(2) Andmekogu kohta, mis on olemas 2030. aasta 31. detsembri seisuga, tehakse käesoleva seaduse § 32^2 lõike 5 kohane teavitus hiljemalt 2030. aasta 31. detsembril.

(3) Andmekogu kohta, mis luuakse või mida täiendatakse pärast 2030. aasta 31. detsembrit sellises ulatuses, mis toob kaasa käesoleva seaduse § 32^2 lõike 5 kohase teavituse, tehakse Riigi Infosüsteemi Ametile teavitus põhjendamatu viivituseta andmekogu loomisest või täiendamisest.“.

§ 2. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 156^2 lõikes 2 asendatakse sõnad „Valdkonna eest vastutav minister“ sõnadega „Vabariigi Valitsus“;

2) paragrahvi 156^2 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Kui isik ei ole e-toimiku süsteemist ja maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemist saadetud menetlusdokumenti 20 päeva ning äriregistrist saadetud menetlusdokumenti viie päeva jooksul vastu võtnud, piiratakse kuni dokumendi kättetoimetamiseni ajutiselt tema juurdepääsu kättetoimetamiseks ettenähtud infosüsteemidega liidestatud järgmistele infosüsteemidele ja andmekogudele:
1) e-kinnistusraamat;
2) e-toimik;
3) e-äriregister.“;

3) paragrahvi 156^2 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks.

§ 3. Maksukorralduse seaduse muutmine

Maksukorralduse seaduse § 26 täiendatakse lõikega 2^4 järgmises sõnastuses:
„(2^4) Maksusaladusele juurdepääsu õigus on Riigi Infosüsteemi Ametil ulatuses, mis on vajalik avaliku teabe seaduse §-s 43^{10} nimetatud andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekogu haldamiseks, arendamiseks ja klienditoe pakkumiseks. Juurdepääs lubatakse isiku üldandmetele ja esindusõiguse andmetele.“.

§ 4. Ruumiandmete seaduse muutmine

Ruumiandmete seaduse § 75 lõiked 2–7 tunnistatakse kehtetuks.

§ 5. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 311^1 lõikes 8 asendatakse sõnad „Valdkonna eest vastutav minister“ sõnadega „Vabariigi Valitsus“;

2) paragrahvi 311^1 lõige 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(9) Kui isik ei ole e-toimiku süsteemist ja maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemist saadetud menetlusdokumenti 20 päeva ning äriregistrist saadetud menetlusdokumenti viie päeva jooksul vastu võtnud, piiratakse kuni dokumendi kättetoimetamiseni ajutiselt tema juurdepääsu kättetoimetamiseks ettenähtud infosüsteemidega liidestatud järgmistele infosüsteemidele ja andmekogudele:
1) e-kinnistusraamat;
2) e-toimik;

3) e-äriregister.“;

3) paragrahvi 311[1] lõige 10 tunnistatakse kehtetuks.

§ 6. Väärteomenetluse seadustiku muutmine

Väärteomenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 47[1] lõikes 2 asendatakse sõnad „Valdkonna eest vastutav minister“ sõnadega „Vabariigi Valitsus“;

2) paragrahvi 47[1] lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Kui isik ei ole e-toimiku süsteemist ja maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemist saadetud menetlusdokumenti 20 päeva ning äriregistrist saadetud menetlusdokumenti viie päeva jooksul vastu võtnud, piiratakse kuni dokumendi kättetoimetamiseni ajutiselt tema juurdepääsu kättetoimetamiseks ettenähtud infosüsteemidega liidestatud järgmistele infosüsteemidele ja andmekogudele:
1) e-kinnistusraamat;
2) e-toimik;
3) e-äriregister.“;

3) paragrahvi 47[1] lõige 4 tunnistatakse kehtetuks.

§ 7. Seaduse jõustumine

Käesoleva seaduse § 1 punkt 20 jõustub 2027. aasta 1. juulil.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2026

Algatab Vabariigi Valitsus 26. novembril 2026. a nr 2-6/26-02387

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)
Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik